

Adil Huselja, Sindikat policistov Slovenije

Problematika nasilja v družini v Sloveniji in nujnost medinstitucionalne obravnave povzročiteljev in žrtev nasilja

Bolj kot varnost je v ospredju nasilje in ker mediji poročajo o nasilju na senzacionalističen način, je svet videti poln nasilja (Petrovec, 2003). Konflikti z nasiljem ogrožajo preživetje naše družbe in okolja, v ljudeh pa vzbujajo močan strah in povzročajo veliko trpljenja (Parkinson, 2011). Ne glede na to, ali gre za velike ali male konflikte z veliko ali malo stopnjo nasilja, so prav vsa nasilna dejanja škodljiva za skupnost. To velja tudi za nasilje v družini, ki je razširjeno v vseh starostnih, socialnih, izobrazbenih in poklicnih slojih, ogroža pa najbolj ranljive skupine ljudi. Problematika nasilja v družini je zelo kompleksna prav zaradi dejstva, da se dogaja v družini, ki je najbolj občutljiva celica družbe, in zaradi specifičnosti odnosov med storilci in žrtvami, ki so družinski člani. Nasilje v družini je pojav, ki ni samo socialnoekonomski, temveč tudi zdravstveni, vzgojni in, širše gledano, moralni in etični (Mušič, 2010: 45–46), zato ni presenetljivo, da se tej problematiki v zadnjih letih namenja vse več pozornosti.

DRUŽINA IN SPREMENBE, KI JIM JE IZPOSTAVLJENA

Družino je težko zajeti glede na dimenzije časa in prostora, saj je zelo variabilna in odraža socio-kulturne pogoje, v kateri se nahaja (Vodopivec Glonar, 1987). Vsak človek začne življenje kot otrok v družini in dejavnost v družini je zanj v tem obdobju dominantna (Nastran Ule, 1993: 159). Prav zato je družina pomembna, ne glede na njeno obliko, velikost in umeščenost v (slovenskem) prostoru, kajti varna družba se vedno začne z »varno« družino (Van der Ent, Evers in Komduur, 2001: 6).

Družina kot primarna institucija je v zadnjih desetletjih doživela precej sprememb, tako pri družinski strukturi (razveze, enostarševska družina, zaposlenost mater ...) kot pri družinskih procesih (družinska kohezivnost, izražanje čustev, podpora, oblike nad-

zorovanja ...), kar vpliva tako na dinamiko in kakovost odnosov v družini kot tudi v celotni družbi (Nastran Ule, 1993). Vsesplošni napredek ter dinamika industrializacije in urbanizacije sta v preteklih desetletjih skoraj neopazno spremenila tudi shemo socializacije mladih generacij. Zaradi tega je družina izgubila veliko vzgojno moč, predvsem zaradi zaposlovanja mater, ki so poleg družinskih pridobile še dodatne obveznosti; propada patriarhalne družine in s tem tudi patriarhalnih odnosov, čeprav se novi niso dokončno izoblikovali; pomanjkanja jasnih pravil družinske in moralne vzgoje ipd. Vse to vnaša v mnoge sodobne družine zmešnjavo in negotovost, kar se nedvomno pozna tudi v odnosih z otroki (Huselja, 2004: 230).

NASILJE V DRUŽINI

Od sprejetja Zakona o preprečevanju nasilja v družini (ZPND) v letu 2008 so tovrstni prekrški in kazniva dejanja dodatno »osvetljeni« in deležni pozornosti strokovne in tudi laične javnosti, kar ne pomeni, da tovrstnih dejanj v preteklosti ni bilo, le da se od sprejetja ZPND tovrstna problematika obravnava drugače.

Strokovnjaki ugotavljajo, da je med odraslimi žrtvami največ žensk, ki so bodisi žene, partnerke ali nekdanje partnerke. Številne raziskave dokazujejo, da se tudi kaznivo dejanje umora zgodi največkrat prav v družinskem okolju, motivi za storitev pa so najpogosteje prepri, ljubosumje, maščevanje in spori v družini. Nekatere države se proti nasilju borijo bolj uspešno, druge manj. Tudi pri nas tej problematiki že nekaj let posvečamo več pozornosti in počasi se kažejo tudi rezultati. Preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje tovrstnega nasilja je ena temeljnih nalog slovenske policije (Kern Pandev, 2012: 11).

ZAKONODAJNI OKVIR OBRAVNAVE NASILJA V DRUŽINI

Nasilje v družini je problem celotne družbe, zato morajo pristojne institucije delovati usklajeno. Temelj za učinkovito delovanje predstavlja zakonodajni okvir, ki določa pristojnosti, obveznosti in odgovornost posameznih institucij. Toda za uspešno odkrivanje in preprečevanje nasilja v družini je nujna tudi osebna zavzetost, prizadevnost in usposobljenost vseh, ki se s to problematiko ukvarjajo (Kern Pandev, 2012: 11) ter vzpostavitev sistemskih pogojev za delo. V nadaljeva-

nju je pozornost usmerjena predvsem na določbe ZPND.

Ustava Republike Slovenije je glavni in najvišji pravni akt države. Določbe o zakonski zvezi in družini so navedene v 53. členu, v katerem je navedeno, da zakonska zveza temelji na enakopravnosti zakoncev. Država varuje družino, materinstvo, očetovstvo, otroke in mladino ter ustvarja za to varstvo potrebne razmere. V 54. členu so določene pravice in dolžnosti staršev. Starši imajo pravico in dolžnost vzdrževati, izobraževati in vzgajati svoje otroke. Ta pravica in dolžnost se staršem lahko odvzame ali omeji samo iz razlogov, ki jih zaradi varovanja otrokovih koristi določi zakon. Pravice otrok so določene v 56. členu, kjer je določeno, da otroci uživajo posebno varstvo in skrb, zagotavlja pa jim še varstvo pred gospodarskim, socialnim, telesnim, duševnim ali drugim izkoriščanjem in zlorabljanjem.

ZAKON O PREPREČEVANJU NASILJA V DRUŽINI

V letu 2008 se je Slovenija pridružila državam, ki so nasilje v družine prepoznale kot pojav, ki ga je treba zaradi posebnosti, razsežnosti, težavnosti od-

krivanja in predvsem ranljivosti žrtev obravnavati v posebnem zakonu (Filipčič, 2008). ZPND je prvi zakon v Sloveniji, ki jasno določa pojem nasilja v družini in hkrati opredeljuje različne vrste nasilja v družini ter je pomemben mejnik pri obravnavi navedene problematike. Določa tudi vlogo in naloge državnih organov, nosilcev javnih pooblastil, izvajalcev javnih služb, organov samoupravnih lokalnih skupnosti in nevladnih organizacij pri obravnavanju nasilja v družini ter opredeljuje ukrepe za varstvo žrtve nasilja v družini (ZPND, 2008).

Poleg navedenega ZPND vsebuje še druge novosti, med katerimi so zagotovo najpomembnejši ukrepi za zagotovitev varnosti žrtve. Žrtve nasilja v družini lahko v nepravdnem postopku zahtevajo prepoved približevanja in izselitev nasilneža iz skupnega stanovanja, tako da storilec dejanja nima pravice vstopiti v stanovanje, v katerem žrtev živi, se zadrževati v njegovi bližini, se zadrževati in se približevati krajem, kjer se žrtev redno nahaja, navezovati stike z žrtvijo na kakršen koli način ter vzpostaviti vsakršno srečanje z žrtvijo. Posebno varstvo zakon namenja mladoletnim družinskim članom oziroma otrokom, posebne skrbi pa so deležne tudi starejše osebe, invalidi in osebe, ki zaradi osebnih okoliščin niso sposobne skrbeti zase. Pozornost do zaščite žrtve potrjuje tudi vsebina 8. člena, ki žrtvam nasilja daje pravico do zagovornika za zaščito njihovih koristi v postopkih in dejavnostih, ki jih zadevajo. Varstvo identitete žrtev in družine pa določa 9. člen.

ZPND tudi določa oblikovanje regijske službe za koordinacijo in pomoč žrtvam z namenom zagotavljanja pomoči žrtvam nasilja, izvajanja interventne službe, povezovanja dejavnosti organov in organizacij ter spremljanja in analiziranja pojavov nasilja v regiji. Poleg tega so v zakonu določene tudi naloge centrov za socialno delo (CSD), dolžnost oblikovanja načrta pomoči žrtvam, področje dela nevladnih organizacij, da se lahko v konkretnih primerih ustrezno in predvsem učinkovito odzivajo skladno z zakonskimi pogoji, strategijami dela in konkretnimi načrti pomoči žrtvam. Ena od novosti je tudi dolžnost prijave in obveznost izobraževanja vseh, ki se pri svojem delu oziroma opravljanju poklica srečujejo z žrtvami ali nasilneži, kar je pravzaprav temelj strokovnega in učinkovitega dela, saj brez znanja in ustreznih kompetenc tega ni mogoče zagotavljati ne glede na poklic oziroma institucijo, v kateri so zaposleni.

V nadaljevanju izpostavljam le določene segmente ZPND, ki pomembno vplivajo na strokovno in učinkovito obravnavo ter medinstitucionalno delovanje pristojnih institucij.

DOLŽNOST RAVNANJA

Dolžnost ravnanja je kot temeljno izhodišče ZPND opredeljena v njegovem 5. členu: »Organi in organizacije so dolžni izvesti vse postopke in ukrepe, ki so potrebni za zaščito žrtve glede na stopnjo njene ogroženosti in zaščito njenih koristi in pri tem zagotoviti spoštovanje integritete žrtve«. Državni organi, nosilci javnih pooblastil, izvajalci javnih služb in organi lokalnih skupnosti morajo žrtvam nuditi pomoč, kar velja tudi za nevladne organizacije v okviru njihovih programov. Zaradi navedene določbe nobena od naštetih organizacij ne more trditi, da ni pristojna za pomoč žrtvam (seveda v okviru svojih pristojnosti in področja delovanja) (Filipčič, 2008: 45).

Pristojne institucije morajo pomagati žrtvam nasilja v družini, pri tem pa ne smejo prezreti dejstva, da imajo polnoletne osebe pravico odločiti o svojem življenju in varovati svojo zasebnost pred posegi državnih institucij. Posegi države v zasebnost kot ustavno varovano človekovo pravico so dovoljeni le ob strogih pogojih, ki upravičujejo takšen poseg: po naši zakonodaji je to situacija, ko je oseba žrtev kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti in je v interesu varnosti družbe in varovanja njenih temeljnih vrednot (življenje in zdravje posameznikov), da se zoper storilca vodi kazenski postopek in se ga kaznuje. Ta temeljna izhodišča je treba spoštovati tudi pri žrtvah nasilja v družini (Filipčič, 2008: 37). Določene raziskave kažejo, da so žrtve nasilja v družini pogostokrat v takšnem stanju, da so nemočne in ne prepoznavajo nasilja kot nedopustnega in protipravnega ravnanja. Zato morajo pristojne institucije žrtve seznaniti z možnimi oblikami pomoči in ustvarjati pogoje, da se za takšno pomoč tudi odločijo, mednje pa sodijo tudi izobraževanje in senzibilnost strokovnjakov, zmanjšanje stigmatizacije žrtev v družbi, ukrepi in zmanjšanje sekundarne viktimizacije, pravna pomoč žrtvam ipd.

MEDSEBOJNO SODELOVANJE IN OBVEŠČANJE

Eden od namenov ZPND je tudi zagotovitev koordiniranega pristopa različnih organov in organizacij za zagotovitev učinkovite pomoči žrtvam. Do sprejetja tega zakona so žrtvam

nasilja v družini nudili pomoč policisti, ki so primere nasilja obravnavali kot prekrške po četrtem odstavku 6. člena ZJRM-1 ali kot kaznivo dejanje zoper življenje in telo iz 15. poglavja, kaznivo dejanje zoper spolno nedotakljivost iz 19. poglavja ali kaznivo dejanje zoper zakonsko zvezo, družino in otroke iz 21. poglavja (KZ-1, 2008). Poleg policije in organov pregona so pomoč nudili tudi CSD, nevladne organizacije, vzgojno-izobraževalne institucije, zdravstvene ustanove itd. Značilnost njihovega delovanja je bila, da so se usmerili in v omejili na svoje (ozko) področje dela v okviru svojih pristojnosti, kar je praviloma pomenilo, da je bilo delo nekoordinirano, pomoč žrtvi pa je bila bolj ali manj odvisna od tega, na katero institucijo se je najprej obrnila po pomoč.

Ravno zato je medinstitucionalni pristop, ki se je razvil v evropskih zakonodajah konec osemdesetih in devetdesetih let prejšnjega stoletja, pomemben pri obravnavi nasilja v družini, saj pomeni skupno delovanje, ki zajema tako državne kot tudi nevladne organizacije. Cilj je oblikovati koordiniran (in zato učinkovit) pristop k obravnavanju nasilja v družini (Filipčič, 2008: 46). ZPND hkrati določa obveznost sodelovanja državnih organov in organizacij ter nevladnih organizacij, s čimer se ustvarjajo tudi pogoji za mrežo organov in skupno delovanje. Temelj tega sodelovanja pa predstavlja medsebojno obveščanje organov in organizacij, ko izvedo za nasilje v družini. Obveščanje se nanaša na vse izvedene in tudi načrtovane ukrepe za pomoč žrtvam in je namenjeno predvsem za njihovo usklajevanje (ZPND, 2008).

ZPND uzakonja timsko obravnavo nasilja v družini in CSD nalaga ustanovitev multidisciplinarnih timov za obravnavanje nasilja v družini (Filipčič, 2008: 48). Tovrstno delovanje se je že pokazalo kot učinkovito, čeprav se v nekaterih sredinah pojavljajo tudi težave, kar je glede na specifičnost tovrstne problematike, občutljivost instituta družine in zahtevnost obravnave tudi povsem normalno in pričakovano. Tovrstni timi se najpogosteje sklicujejo v primerih obravnave ogroženih otrok (Filipčič, 2008: 47), sicer pa imajo nekateri CSD stalne strokovne time z imenovanimi strokovnimi delavci, ki obravnavajo vse primere nasilja že v začetni fazi ocene in načrtovanja dela, drugi pa time sklicujejo le v interventnih situacijah. V 16. členu ZPND je tudi določeno, da se oblikuje regijska služba za koordinacijo in pomoč žrtvam z namenom zagotavljanja pomoči žrtvam nasilja, izvajanja interventne službe, povezovanja de-

javnosti organov in organizacij, spremljanja in analiziranja pojavov nasilja v regiji.

V 10. členu ZPND je določena vloga organov in organizacij ter nevladnih organizacij, v tretjem odstavku tega člena pa, da morajo ministri, pristojni za delovanje policije, zdravstvenih organizacij, socialnovarstvenih in vzgojno-izobraževalnih zavodov, določiti pravila in postopke, ki zagotavljajo usklajeno delovanje organov in organizacij, slednji pa jih morajo upoštevati pri obravnavanju primerov nasilja. Policija je to storila marca 2010. Pravilnik o sodelovanju policije z drugimi organi in organizacijami pri odkrivanju in preprečevanju nasilja v družini ureja razmerja in obveznosti do drugih institucij, ki jih ima policija v primerih zaznanih sumov, da je bilo storjeno kaznivo dejanje s področja nasilja v družini. Sicer pa dejavnosti policije na tem področju potrjujejo, da je policija kot institucija še vedno ena od prvih, ki predlaga, spodbuja in »vleče« ostale institucije k delovanju na posameznih področjih kljub dejstvu, da za prevzem posameznih delovnih področij ne dobi dodatnih kadrovske-materialnih virov.

STATISTIČNI PODATKI O NASILJU V DRUŽINI

V nadaljevanju so predstavljeni le določeni statistični podatki o kaznivih dejanjih nasilja v družini po 191. členu KZ-1 v obdobju 2008–2014, ki potrjujejo obsežnost problematike v Sloveniji. Policisti so obravnavali 620.330 kaznivih dejanj, od tega 49.125 kaznivih dejanj z elementi družinskega nasilja po izbranih kaznivih dejanjih, med katerimi je bilo 11.317 kaznivih dejanj nasilja v družini. V tabeli št. 1 je predstavljeno število obravnavanih kaznivih dejanj z elementi družinskega nasilja po izbranih kaznivih dejanjih v obdobju 2008–2014, po posameznih policijskih upravah.

V tabeli št. 2 so predstavljene policijske postaje (PP), ki so v navedenem obdobju obravnavale več kot 800 kaznivih dejanj. Zanimivo je, da med kraji oziroma PP ni Celja, Kopra, Krškega, Nove Gorice in Novega mesta kot regijskih središč, kjer je varnostna problematika najbolj pereča. Največ kaznivih dejanj je bilo obravnavanih v ljubljanski regiji.

Med žrtvami izbranih kaznivih dejanj z elementi družinskega nasilja je bilo največ žensk – 18.260, otrok je bilo 4.804, starejših od 60 let pa je bilo 2.484. Čeprav večina žrtev ni bila poškodovana, so podatki o poškodbah

Tabela št. 1

Število kaznivih dejanj	Leto							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Skupaj
Policijska uprava (PU)								
PU CELJE	640	995	959	825	708	563	552	5.242
PU KOPER	163	316	397	335	308	257	265	2.041
PU KRANJ	229	604	619	770	683	918	859	4.682
PU LJUBLJANA	2.295	4.064	3.575	3.133	3.496	2.695	2.767	22.025
PU MARIBOR	1.027	1.443	1.197	1.201	1.494	1.459	1.274	9.095
PU MURSKA SOBOTA	182	327	297	320	297	244	560	2.227
PU NOVA GORICA	142	152	142	160	170	159	138	1.063
PU NOVO MESTO	339	448	429	461	415	352	306	2.750
Skupna vsota	5.017	8.349	7.615	7.205	7.571	6.647	6.721	49.125

Tabela št. 2

Število kaznivih dejanj	Leto							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Skupaj
Policijska postaja								
PP LJUBLJANA VIČ	311	856	241	493	539	345	371	3.156
PP KRANJ	73	402	394	537	522	677	309	2.914
PP LJUBLJANA MOSTE	251	525	293	236	1.081	225	292	2.903
PP DOMŽALE	344	438	482	567	378	236	312	2.757
PP LJUBLJANA ŠIŠKA	401	404	348	264	228	556	216	2.417
PP MARIBOR II	200	271	322	378	309	320	528	2.328
PP MARIBOR I	389	387	168	240	466	397	234	2.281
PP LJUBLJANA BEŽIGRAD	190	475	316	318	256	84	228	1.867
PP GROSUPLJE	281	363	363	123	110	153	173	1.566
PP LJUBLJANA CENTER	154	176	471	361	82	88	146	1.478
PP KAMNIK	97	154	249	92	236	223	294	1.345
PP MEDVODE	8	213	251	90	42	175	168	947
PP PTUJ	82	195	125	150	129	97	80	858
PP VELENJE	78	172	149	144	134	74	79	830
PP MURSKA SOBOTA	30	61	85	103	95	79	361	814

Tabela št. 3

Število	Leto							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Skupaj
kršitev nasilja v družini	5.064	4.000	3.857	3.735	3.502	3.346	3.014	26.518
ukrepov prepovedi približevanja	556	1.121	1.080	1.034	894	932	1.046	6.663

žrtev vendarle resni in zaskrbljujoči, saj je bilo v navedenem obdobju evidentiranih 61 smrtnih poškodb, 13 posebno hudih, 256 hudih in 4.182 lahkkih telesnih poškodb. Policisti so z nasiljem v družini imeli največ opravka ob sredah in četrkih in ne ob koncu tedna, kot je to značilno za večino kaznivih dejanj in kršitev javnega reda in miru. Daleč največ kršitev pa je bilo obravnavanih med 22. in 24. uro. Med storilci jih je bi-

lo 1.440 pod vplivom alkohola, 103 pa pod vplivom prepovedanih drog.

Policisti so poleg navedenih kaznivih dejanj obravnavali tudi prekrške nasilja v družini po četrtem odstavku 6. člena ZJRM-1 v povezavi s prvim, drugim in tretjim odstavkom 6. člena ZJRM-1, kar je predstavljeno v tabeli št. 3 skupaj z izrečenimi ukrepi prepovedi približevanja.

ZAKLJUČEK

Ne glede na dokaj uspešno promoviranje tako temeljnega zakona kot prizadevanj pristojnih institucij na tem področju se marsikje ne zavedajo resnosti te problematike, število obravnavanih kaznivih dejanj in prekrškov pa še vedno kaže na precejšnjo prisotnost nasilja v družinskem okolju. Ravno zato je potrebno usklajeno delovanje pristojnih institucij, med katerimi je policija zgolj ena od njih. Brez prevzema odgovornosti in delovanja v zakonsko določenih okvirjih prav vseh institucij ne moremo govoriti o strokovni in učinkoviti obravnavi te problematike.

Usklajeno (so)delovanje pomeni utrjevanje temeljev za delo na sistemski ravni, kar omogoča učinkovito delo tudi pri konkretnih primerih obravnav povzročiteljev nasilja in žrtev. Pri tem sta ključnega pomena izobraževanje in usposabljanje vseh, ki se pri svojem delu srečujejo z žrtvami ali povzročitelji nasilja, zato da lahko pri svojem delu pravočasno in ustrezno ukrepajo. Statistični podatki o številu obravnavanih primerov nasilja v družini potrjujejo, da bo treba na tem področju še bolj strniti vrste in dodatno pozornost usmeriti v (družbene) dejavnike, ki ustvarjajo pogoje za nasilje v družini, ter v obravnavo povzročiteljev nasilja. Žrtev je enostavno preveč in čas je, da se z meddisciplinarnim pristopom poskrbi za dodatni zagon pri dosednji obravnavi nasilja v družini.

Prispevek je bil pripravljen v sklopu projekta Prepoznavna in obravnava žrtev nasilja v družini v okviru zdravstvene dejavnosti: smernice in izobraževanja za zdravstvene delavce (POND_SiZdrav), ki je sofinanciran v okviru programa Norveškega finančnega mehanizma 2009–2014. Koordinator programa je Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezivsko politiko.

VIRI:

- Filipčič, K. Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND) / uvodna pojasnila. Ljubljana: GV založba, 2008.
- Huselja, A. Vpliv tranzicije na dejavnike deviantnega obnašanja mladolentnikov. V: Anžič, A., Meško, G., Plazar, J. (uredniki). Mladoletniško nasilje – zbornik razprav. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve, Policija, 2004; 227–237.
- Kazenski zakonik (KZ-1). Ljubljana, Ur. list RS, št. 55/08.
- Kern Pandev, V. Nasilje v družini – analiza stanja v Republiki Sloveniji od leta 2004 do leta 2010. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede, 2012.
- Mušič, T. Kratek prikaz stanja in aktivnosti policije pri preprečevanju in preiskovanju kaznivih dejanj na področju nasilja v družini. V: Dvoršak, A., Selinšek, L., urednika. Nasilje v družini: kazenskopravni, kriminalistični in kriminološki problemi. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede in Pravna fakulteta, 2010: 45–70.
- Nastran Ule, M. Psihologija vsakdanjega življenja. Psihologija vsakdanjega življenja. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče, 1993.
- Parkinson, L. Družinska mediacija. Ljubljana: Inštitut za mediacijo Concordia, 2011.
- Petrovec, D. Mediji in nasilje: obseg in vpliv nasilja v medijih v Sloveniji. Ljubljana: Mirovni inštitut, 2003.
- Pravilnik o prepovedi približevanja določenemu kraju oziroma osebi. Ljubljana, Ur. list RS, št. 95/04.
- Pravilnik o sodelovanju policije z drugimi organi in organizacijami pri odkrivanju in preprečevanju nasilja v družini. Ljubljana, Ur. list RS, št. 25/10.
- Ustava Republike Slovenije, Ljubljana, Ur. list RS, št. 33/91-I.
- Van der Ent, D. W., Evers, T. D., Komduur, K. Nasilje nad ženskami – odgovornost policije. Ljubljana: Ženska svetovalnica, 2001.
- Vodopivec Glonar, M. Vpliv družine na nastanek vedenjskih težav. Vedenjske motnje mladostnikov v sodobnem času. Ljubljana: ČGP Delo, 1987: 64–77.
- Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND). Ljubljana, Ur. list RS, št. 16/08.
- Zakona o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1). Ljubljana, Ur. list RS, št. 70/06.
- Policija. Statistični podatki o prekrških in kaznivih dejanjih v obdobju 2008–2014.

Foto: Monika Golob, SOJ SGDP GPU